

B"H

Šabat Š'lah leha

Jeruzalem	19:03	20:25
Zagreb	20:25	21:26
Rijeka	20:30	21:31
Split	20:15	21:16
Dubrovnik	20:05	21:06
Vinkovci	20:12	21:13
Sarajevo	20:08	21:09
Doboj	20:13	21:14
B. Luka	20:17	21:18
Beograd	20:03	21:18
Novi Sad	20:08	21:24
Subotica	20:14	21:29
Zrenjanin	20:06	21:22
Niš	19:52	21:05
Beč	20:34	21:35
Frankfurt	21:14	22:15
Edison, NJ	20:08	21:09

Dnevni Zmanim za Grad Zagreb

na dan, utorak 12.6.2018.

Alot Hašahar	2:54
Najranije Talit	3:54
Nec Hahama	5:06
Najkasnije Š'ma	9:01
Zman Tefila	10:19
Hacot	12:56
Minha Ketana	17:30
Plag Haminha	19:08
Šekia	20:46
Cet Ha-kohavim	21:28

Paraša Š'lah leha

(Bamidbar 13,1-15,41)

Moše šalje dvanaest špijuna u Kana'an. Četrdeset dana kasnije oni se vraćaju noseći ogroman grozd, šipak i smokvu kojima će potkrijepiti izvještaj o bujnoj zemlji, zemlji obilja. Ali onda jedan od špijuna sve upozorava da su stanovnici te zemlje divovi i ratnici "moćniji od nas"; samo Kaleb i Jošua tvrde da je moguće pobijediti ih, kao što je B-g zapovijedio.

Narod zakuka da će se radije vratiti u Egipat. B-g donosi odluku da se ulazak Izraela u zemlju odgađa za četrdeset godina. Za to vrijeme će čitava ta

generacija umrijeti u pustinji. Skupina razočaranih Židova jurne na brdo na granici Zemlje i okruže ih Amalekiti i Kana'aniti.

Zatim dobivaju zakone o *menahot* (jelu, vinu i ulju koje se prinosi kao žrtvu) i *micvu* posvećivanja dijela tijesta za kruh (*hale*) B-gu. Jedan je čovjek skupljao šiblje i tako prekršio šabat, pa je osuđen na smrt. B-g daje uputu o stavljanju resa (*cicita*) na četiri ugla odjeće što će ih podsjećati na izvršavanje *micvot* (B-žjih zapovijedi). ■

Prevela Dolores Bettini

Alija po alija

Kohen - prva alijsa - 20 p'sukim (13,1-20)

B-g kaže Mošeu da pošalje izvidnike da "izvide" Zemlju. Naglasak je u tekstu ovog *pasuka* stavljen na to da je Moše taj koji šalje *meraglim*, ne na B-žju zapovijed, niti po njegovoj "želji".

L'ha u *Leh l'ha* znači, "za svoje dobro". Ne ideš samo zato što ja to zapovijedam, nego je za tebe korisno da odeš. Kli Yakar sugerira slično značenje za *L'ha* u *Š'lah l'ha*. Kako možemo reći da je slanje *meraglim* bilo kome bilo na korist? Posljedica *meraglima* bila je da je Mošev život bio produljen za 40 godina.

Predstavnik svakog plemena naveden je poimence i Tora svjedoči visoki renome svakoga od njih.

U *paraši Bamidbar* koju smo čitali prije nekoliko tjedana, kada su imenovane plemenske vođe, i Efrajim i Menaše su bili opisani kao sinovi Josefa - obojica u istom *pasuku*. Ovdje se samo Menaše poistovjećuje s Josefom, dok je Efrajimov izvidnik - Jehošua - naveden 3 *p'sukim* ranije. Komentari bilježe da se Josef bavio "negativnim izvještajima" o svojoj braći, kao što je to činio i Menašev izviđač, Gadi ben Susi. Jehošua, je naravno ostao čist od mrlje *dibara'a* i zbog toga se ne spominje zajedno s Josefom.

A Moše prozva Hošeu bin Nuna, Jehošua.

Raši kaže da je dodavanjem slova *jud* Hošeinom imenu, on mu dao *braha* da bude spašen od grupne odluke ostalih *meraglim*. *Mima Naf-*

šah - Zašto Moše nije na isti način blagoslovio i ostale? I zašto bi Jehošui blagoslov bio potreban dok Kalevu očito nije bio potreban? Hoće li se izviđač vratiti s ispravnim gledištem ili neće temeljilo se na osobnosti, moći opažanja i zaključivanja svakog pojedinca. To je ovisilo o svakome od 12 individualaca. I to nije bio razlog zašto je Moše dao poseban blagoslov Jehošui. Moše je imao jednu drugu bojazan u vezi Jehošue. On si je mogao zamisliti Jehošuu kako se pridružuje obeshrabrivanju naroda od ulaska u zemlju da bi se Mošev život produljio. Eldad i Medad prokurovali su da će Moše umrijeti, a Jehošua će voditi narod u Zemlju. Moševa *braha* Jehošui bila je da Jehošuu očuva poštenim, recimo to tako, tako da se ne pridruži "zlom savjetu" iz bilo kojeg razloga.

Moše izviđačima daje upute i plan puta, nadajući se da će se vratiti s poticajnim izvještajem za *Bnej Jisrael*. Bilo je to vrijeme dozrijevanja grožđa, *bikurei anavim*.

Ari *z"l* je rekao kako je *micva* o *bikurim tikun* za grijeh uhoda. Prva poveznica među njima je navođenje da je vrijeme posjete zemlji bilo vrijeme *bikurei anavim*. No veza je mnogo dublja. *Meraglim* su donijeli jedan ogroman grozd (uz ostalo voće) koji je obeshrabrio narod u vezi ulaska u *Erec Jisrael*. Raši kaže da bi oni ljudima rekli, "Vidite li ovo čudno, ogromno voće? Sada si zamislite koliko su čudni i teški ljudi u toj zemlji". Raši razjašnjava da su deset *meraglim* donijeli sa sobom voće, ali

ne i Kalev i Jehošua. Kakva užasna zloupotreba plodova *Erec Jisraela*! Ono što čovjek treba napraviti s voćkama je uzeti najbolje od prvog uroda, staviti to u košaru, donijeti u Jerušalajim, te s veseljem pred B-gom proglasiti zahvalnost što nas je doveo u Zemlju.

Rabi Menachem Zemba, *hj"d*, iz Varšavskog geta, načinio je predivnu opservaciju da bi to pojasnio. Mišna u *Bikurim pita*, Na koji način čovjek označava plodove kao *bikurim*? On odgovara trima primjerima. Čovjek ode u polje i ugleda smokvu kako dozrijeva, grozd grožđa kako dozrijeva, nar kako dozrijeva. On ih veže s *gemi* (prirodnom vrpcom)... Kaže Rav Zemba, to je isto ono voće koje su *meraglim* uzeli i odnijeli narodu.

Od svih *micvot* koje se odnose na Zemlju, upravo *bikurim* imaju element izgovorene riječi. Glavna osobitost grijeha uhoda bilo je njihovo ogovaranje *Erec Jisraela*. *Bikurim* je naprikladniji da popravi štetu koju su oni nanijeli. Uzmite iste plodove, ali recite o njima ispravne stvari.

Levi - druga alijsa - 20 p'sukim - 13,21-14,7

Tora opisuje 40-dnevni "obilazak" izvidnika. Kada su se vratili, iznijeli su izvještaj narodu o istinski predivnoj zemlji u koju su bili poslani.

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po alija**

Pokazali su primjerke plodova koje su sa sobom donijeli. Opisali su očiglednu snagu stanovnika (pokušavajući uplašiti narod). A spomenuli su i Amaleka (jer su znali da će to izazvati obeshrabrenje). Klev je utišao narod i rekao im da trebaju otići u Zemlju, "mi to možemo ostvariti!". Ostalih deset izviđača prigovarali su i govorili protiv Zemlje, što je izazvalo opću paniku među narodom. Moše, Aharon, Klev, i Jehošua jako su uznemireni riječima *meraglim* i reakcijom naroda. Klev i Jehošua iznosili su koliko je Zemlja dobra.

...i u svojim smo si očima izgledali poput skakavaca (u usporedbi s divovima Kanaana), a takvima smo se činili njima. Kotzker Rebe i drugi definiraju dva elementa grijeha uhoda iz ovog dijela *pasuka*. Prvi, da smo sebe gledali kao male i beznačajne. Drugo, da smo bili zaokupljeni time kako nas drugi doživljavaju. S obzirom da je B-g očigledno bio na našoj strani (znamo što se dogodilo Egiptu, i bili smo svjedoci tolikih čuda koja su se desila za naše dobro), nismo smjeli sebe gledati na takav način. A to kako nas drugi doživljavaju, to je njihov problem, ne naš.

Š'liši - treća alijsa - 18 p'sukim - 14,8-25

Ako B-g želi da idemo, tada ćemo očitobiti u stanju savladati ih. Samo se nemojte pobuniti protiv Njega. Narod je htio kamenovati Kaleva i Jehošuu zbog tih riječi. Narod je time "razgnjevio" B-ga, te je On "predložio" Mošeu da ih uništi. Moše se založio za narod. Argument kojim

se koristi je da će drugi narodi reći da B-g nije bio u mogućnosti dovesti *Bnei Jisrael* u Kanaan, pa ih je pobijao u pustinji. To bi bilo *hilul Hašem*. Moše potom priziva modificiranu verziju božanskih svojstava i moli za oprostjenje narodu. (Dio ovdje navedenih Moševih riječi ugrađen je u našu molitvu.) B-g prihvati Moševu molbu. (B-žji odgovor Mošeu također je postao dijelom molitve na Jom kipur.) B-g objavljuje da je ovo deseti puta kako narod "stavlja na kušnju" Njegovo strpljenje (nazovimo to tako). On obećava da muškarci tog naraštaja neće ući u Zemlju - osim Kaleva (i Jehošue).

Narodu je rečeno da su Amalek i Kanaanci zauzeli dolinu, te da će oni (Narod Izraela) morati skrenuti prema Midbaru.

Usporedite i saznajte

Pred kraj prošlotjedne *sedre*, imali smo epizodu o Miriam koja govori o Mošeu i njezinu kaznu za njen relativno blag prijestup s *lašon hara*. Komentari ističu kako se to nalazi odmah pored epizode s uhadama.

Ima u tome nešto više od "jednostavno" dva primjera *lašon hara*, jedan u vezi osobe i jedan o *Erec Jisraelu*. Ima važnih elemenata i pojedinosti koje jedno od drugoga mogu naučiti.

Na primjer, prekršaj ne čini jedino onaj koji govori *lašon hara*. Oni koji *lašon hara* pasivno slušaju, bez prigovora, oni koji *lašon hara* prihvate kao istinu - i oni čine prijestup. Grijeh uhoda nije bio ograničen na 10 ljudi. Tisuće onih koji su čuli što je bilo rečeno i koji su to prihvatili, te zbog počeli paničariti, također su

bili krivi. I kao što znamo, bili su kažnjeni.

No, prevedimo ovo u današnje vrijeme. Nije dovoljno da se suzdržite od ogovaranja *Erec Jisraela*, ne možete odsutno stajati dok to drugi čine. Klev je poskočio čim je čuo što su *meraglim* rekli. Dograbio je mikrofona (figurativno rečeno) i učinio sve što je mogao da porekne riječi *meraglim*, te izvršio svoje vlastito strastveno reklamiranje *alije*.

Mi ne smijemo "degradirati" Izrael, njegov narod, ovdašnji život, itd. Moramo prigovoriti kada drugi to čine. A ja bih rekao da je reći nešto negativno u šali ili vicu također problematično.

R'vi'i - četvrta alijsa - 27 p'sukim - 14,26-15,7

Tora detaljno objašnjava strašnu B-žju odluku. Narod će se potucati *Midbarom* (pustinjom) onoliko godina koliko je dana trajalo putovanje izvidnika.

Pojašnjenje:

Grijeh izvidnika dogodio se na Tiš'a b'av 2449. godine, više od godinu dana nakon Egipta. Ukupna duljina vremena u *Midbaru*, od Izlaska do ulaska u *Erec Jisrael* bila je

(nastavak s 3. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po alijsa**

40 godina. Stoga je kazna zapravo manja od 39 godina, a ne 40. Odgovor je da je grijeh izvidnika kulminacija "razljudivanja" B-ga. Možemo reći da je ono započelo još grijehom sa zlatnim teletom. Kazna od 40 godina je retroaktivna kazna za *het haegel*.

Zapazite ponavljanje broja 40. Prema svim pokazateljima, broj 40 predstavlja završetak nekog postupka, bio on pozitivan ili negativan. U 40 dana embrij se razvija u fetus. Čak i prije toga postoje određene stvari povezane s "40 dana", prije formiranja bebe. Proces Mošeovog primanja Tore trajao je 40 dana i 40 noći. Kao i dobivanje oprostata za narod – 40 dana na *Har Sinaju*, nakon zlatnog teleta i 40 godina nakon grijeha izvidnika. Sve živo (izuzev No'aha i onih s njime u arci) bilo je pobijeno tijekom 40 dana potopa. Mikve moraju sadržavati minimalno 40 mjera vode. Jedno drugačije čišćenje – pomoću kazne *makot* – ostvaruje se s 40 (manje 1) udaraca bičem. Cjelokupno određenje stvaralačkog rada, u odnosu na zabranjene kategorije *melaha* na šabat također je 40 (manje 1). Četerdeset godina je dob kojoj Pirkei Avot pridružuju stjecanje dubokog razumijevanja. Postoji nekoliko 40 godišnjih perioda u Tanahu, perioda mira, perioda rata, trajanja vladavine kralja... 40 je jedan naročiti broj.

Narod iz dubine žali zvog svog ponašanja i planira ući u Zemlju odmah. Moše ih upozorava da to ne čine, jer B-g više ne želi da oni to učine (u ovom trenutku). Neki od naroda su svejedno otišli – bez Aronove zaštite – pa su ih porazili

Amalek i Kanaan.

Tora potom iznosi detalje o žrtvama od brašna i ulja, te ljevanicu vina koja ide uz većinu *korbanot*.

Važno je zapaziti kontekst ovih zakona. Odmah nakon što je bilo rečeno da starija generacija (muškaraca) neće ući u zemlju, B-g ih tješi poučavanjem procedura koje će se primjenjivati u *Erec Jisraelu*, konkretno, *micvot* koje trebaju biti "ugodne B-gu". To je kao da B-g kaže, "Nemoj biti previše zaprepašten; tvoja će djeca živjeti u *Erec Jisraelu* i služiti Mi u *Beit HaMikdašu*".

Hamiši- peta alijsa - 9 p'sukim - 15,8-16

Pojedinosti o *minha* i *nesehu* dovršene su u ovom odjeljku. Jednak zakon Tore za sve Židove je ponovno naglašen i istaknut.

Djeluje sasvim očito da je ovo područje *micve* ovdje stavljeno s namjerom, nakon grijeha izvidnika. Ima najmanje još dva mjesta u Tori gdje je ova tema prikazana, i gdje se ona dobro uklapa u kontekst. Ovdje ona izgleda izlišna, osim kao poruka za poslijemeraglimsko razdoblje.

Šiši- šesta alijsa - 10 p'sukim - 15,17-26

Predstavljena je *micva* o *hali*.

S gledišta micve

Dva glavna aspekta ove dragocjene *micve* su:

Ona se vrši s osnovnom ljudskom hranom – kruh je živežna namirnica. Ovo uzdiže zemaljske fizičke potrebe na duhovni nivo.

Drugi, činjenica da trebamo dati *halu kohenu* – posebno nakon što je najveći dio posla napravljen, to znači da dajemo *halu* od smjese za kruh koja je spremna za pećnicu, a ne od sirovina kao kod drugih darova koje dajemo *kohenu* – što pokazuje da ovdje značaj nije samo u daru, već je i usluga koju činimo *kohenu* isto tako važna.

Hala je jedna od *micvot* koje su učenjaci održali aktivnima rabinским popisima od uništenja *Beit HaMikdaša*, tako da njezina praksa i pouke ne budu za nas izgubljene. Često puta su izgovaranje i učenje prikladnih odlomaka Tore dovoljni da se sjetimo "obustavljene" *micve*. No ovdje nije tako.

Zatim Tora donosi detalje o *hatatu* (žrtvi za grijeh) zajednice (u slučajevima kada su vođe naroda nehotice odveli narod na krivi put.) I ovdje se čini očiglednim da se tema pojavila zbog konteksta grijeha izvidnika. Ova se *micva* ne ubraja na ovom mjestu, no ona svakako prenosi B-žji stav (nazovimo to tako) u vezi *het haMeraglim*. Mi shvaćamo da ponekad naše vođe moraju snositi odgovornost što su nas odveli krivim putem (ali ne uvijek – često puta mi moramo preuzeti odgovornost, a ne tvrditi da samo slušamo naredbe.) Ideje (i tekst) ovog odlomka čine dio naše službe za Jom kipur.

Š'vi'i - sedma alijsa - 15 p'sukim - 15,27-41

S druge strane, često puta se svakog pojedinca treba držati odgovornim za njegove vlastite postupke, ne možemo uvijek kriviti naše vođe.

(nastavak s 4. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po alija**

Tora u ovom odjeljku razmatra *hataat* za pojedinca. Te su žrtve prijerene samo za nehотиčni prekršaj – hotimični prekršaj (u kontekstu se misli na idolopoklonstvo) se kažnjava *karetom* (odsjecanjem...), i pomirenje se može postići na druge načine.

Nakon grijeha sa uhodama, a prije grijeha sakupljača šiblja, Tora nam predstavlja obje vrste žrtava za grijeh – za zajednicu i za pojedinca. Posebno stoga što se ovim temama bavi (i ubraja ih se u *tarjag*) na drugom mjestu, sasvim je razborito uzeti ih za “kontekstualne *micvot*” (sjetite se da su mnoge *micvot* predstavljene sasvim odvojene od bilo kakve “priče” u Tori, a mnoge su priče ispriповijedane bez da su uz njih pridružene *micvot*. Kontekstualne *micvot* nisu uobičajene, no kombinacija priče i *micve*, čini snažnu poantu.)

Tora nam zatim govori o sakupljaču šiblja (po tradiciji se identificira kao Zelafhad) koji je stavljen u pritvor dok se od B-ga čekaju detalji o tome kako tog javnog skvrnitelja šabata treba kazniti. B-žja je zapovijed da se prekršitelj kamenuje. I tako je i učinjeno.

Skupljanje drva na šabat inače ne bi bio prekršaj za smrtnu kaznu, posebno u *midbaru*, gdje bi nošenje bilo rabniska zabrana. Međutim, mnoštvo *Bnei Jisrael* u *Midbaru* u ovom trenutku, stvorilo je uvjete za *r'shut harabim*.

Završni dio *sedre* je treći odlomak *Š'ma* – odlomak o *cicitu*. U njemu se nalazi *micva* da se stavi *cicit* na odjeću koja ima četiri kraja i da jedna od tih niti na svakom kraju bude

oobojena u *t'helet*, posebnim plavim bojilom.

Da pojasnimo...

Zapovijed Tore u vezi *cicita* je da ih se stavi na odjeću koju nosimo a koja ima četiri kraja. Ako ne nosimo takav odjevni predmet, onda nema *micve* koju treba ispuniti. Naši su učenjaci postavili zahtjev da se ciljano nosi odjevni predmet koji ima četiri kraja, dakle *talit* (koji se naziva *talit gadol*) i *arba kanfot* (tj. *talit katan*). Značajno je napomenuti da rabini ne zahtijevaju često od nas da stvorimo okolnosti koje bi nas potom obavezivale na vršenje *micve*. Oni su to učinili s *cicitom* jer to nije tek *micva* koju mi vršimo, već je to *micva* koju odijevamo. Ona je integralni dio našeg svakodnevnog svjetovnog života, i bilo bi sramota da se odrekemo ove stimulativne *micve* zato što se promijenio način odijevanja, pa više ne nosimo odjeću s četiri kraja.

Tora povezuje *micvu* o *cicitu* sa svim *micvot* Tore. *Cicit* služi kao

podsjetnik na sveobuhvatnu privrženost Židova B-gu.

Nakon toga slijedi upozorenje da se ne ide za zlim napastima očiju (uma) ili srca (osjećaja). Tora potom ponovno naglašava važnost općenitog vjerovanja u B-ga, a osobito u to da nas je On izbavio iz Egipta. Tako dva puta dnevno izgovaranje *Š'ma* čini ispunjenje *micve* da se sjećamo Izlaska “svih dana svog života”, uz njenu vlastitu *micvu*, govorenja *Š'ma*.

Primijetite da se dvije pozitivne *micve* iz *Paršat Šlah* bave s dvije glavne, temeljne ljudske potrebe – hranom i odjećom, fizičkim nužnostima koje imaju i značajnu duhovnu dimenziju. (*Hala* i *cicit* primjeri su mnogih drugih *micvot* koje se odnose na hranu i odjeću, tj. *brahot*, *kašrut*, čednost.) *Šlah* također sadrži različite aspekte *korbanot* (makar ih se ne ubraja iz ove *sedre*) prijašnji su bazični, a kasniji duhovni i uzvišeni. To je kao da se narod ponovo izgrađuje iz samog početka nakon razornog grijeha izvidnika. ■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarjag - 613 zapovijedi

385. Nikad još niste jeli *halu*: Obavezu odvajanja dijela tijesta za *kohena*

Od prvog od vašeg miješenja staviti ćete na stranu ... (Brojevi 15,20)

Mnogi misle kako na šabes jedu *halu*, no zapravo je ne jedu. Oni jedu "kruh od kojeg je uzeta *hala*." *Hala* je zapravo naziv za dio tijesta koji se odvoji i daje kao dar *kohenu*. Količina tijesta koja obavezuje na *halu* je *omer*, čiji volumen iznosi 43,2 jaja. (U našim mjerama, to bi bila količina tijesta napravljena od malo više od 1,1 kilograma brašna.)...

...Tora jedino traži da se *hala* uzima u Izraelu, no učenjaci su načinili pravilo da se *hala* uzima i van zemlje Izraela, kako se ta praksa ne bi zaboravila...

386. Objesite ih, momci!: Obveza stavljanja *cicisa* na odjeću koja ima četiri ugla

... oni će napraviti *tzitzu* na uglovima njihovih haljina ... (Brojevi 15,38)

Dio je *micve* o *cicisu* (*cicitu*) da jednu nit treba obojiti u posebnu nijansu plave boje zvane *teheles*. Ona se proizvodi od posebnog pigmenta koji se vadi iz školjaka zvanih *hilazon*. Mi smo izgubili tradiciju o tome što je, konkretno, bio *hilazon* tako da danas većina ljudi ne nosi plavu nit kao dio svog *cicisa*. To što nema *tehelesa* ne isključuje odjeću od obaveze *cicisa*; *micva* se primjenjuje i nadalje čak i ako nemamo mogućnosti nositi plavu nit. (Postoje oni koji smatraju da je *hilazon* identificiran kao puž koji se zove *murex trunculus*. Oni su nastavili s praksom nošenja *tehelesa* u svom *cicisu*, no to mišljenje teško da je univerzalna prihvaćeno, a postoje i oni koji se aktivno ne slažu s njime.)

Cicis je obveza za pojedinca, a ne za odjeću. Dopusšteno je imati puno skladište odjeće koja ima četiri ugla i time se ne bi kršilo ni slova ni duha zapovijedi. Ako čovjek poželi nositi jedan od svojih tisuću vunених ponča, morat će staviti *cicis* na uglove.

Ova *micva* vrijedi za muškarce u sva vremena i na svim mjestima. O njoj se raspravlja u Talmudu u traktu *Menahos*, počevši od stranice 37b. Ovaj je *micva* kodificirana u *Šulhan Aruhu* u *Orah hajim* 8. Ona je 14. od 248 pozitivnih *micvos* u Rambamovom *Sefer HaMicvosu*, i 10. od 77 pozitivnih *micvos* koje se danas mogu vršiti kako su navedene u *Sefer HaMicvos HaKacar Chofetz Chaima*.

387. Zabranjeno približavanje: Zabrana da se potucamo za svojim porivima

... i nećete lutati za vašim srcima i očima, za kojima bludite. (Brojevi 15,39)

Ova je *micva* nastavak načina razmišljanja o razlozima za *cicis*, iz prethodne *micve*. Zapovjedenam je da odijevamo *cicis*, tako da kad ih vidimo, sjetimo se B-žjih zapovijedi i vršimo ih, za razliku od tumaranja za željama naših srca i očiju. "Vršite sve B-žje zapovijedi" jedna je od onih općih fraza koje se ne smatraju zasebnom *micvom*, ali "Ne bludite za željama vaših srca i očiju" vrlo je konkretna zabrana.

Sušтина "ići za svojim srcem" se sastoji u tome da ne slijedimo filozofije koje su protivne Tori, jer ako tako činimo završit ćemo uma smetenog heretičkim idejama. Ako se nekome na umu pojavi ideja koja je suprotna Tori (na primjer, Što ako je taj i taj stvarno "bog"?), njome se ne bi trebalo baviti. Umjesto toga, primjeren način postupanja je da je se sasiječe u korjenu i svoje napore usredotoči na Toru.

Ne slijediti želje naših očiju još je očiglednije: ono se odnosi na prepuštanje svim našim fizičkim porivima, a posebice onima seksualne prirode. Kako bi naglasio ovu ideju, Talmud u *Brahos* (12b) povezuje naš redak s retkom u *Sucima* 14,3, u kojem *Samson* svoju želju za određenom ženom iskazuje na taj način. (On također citira i *Psalam* 14,1 kako bi pružio potporu uporabi srca za izražavanje heretičkih misli.)

Razlog za tu *micvu* je očit: ukoliko se prepustimo neprimjerenim mislima ili porivima, to će nas navesti na grijeh. Ova je *micva* prva crta obrane koja nas čuva da ne zapadnemo u još veće nevolje. *Sefer HaChinuch* uspo-ređuje misli i porive s očevima, a postupke koji iz njih proizlaze djecom. Naš je zadatak da spriječimo očeve da dobiju potomstvo. *Mišna* u *Pirkei Avos* (4,2) nam govori da, grijeh, ako ga se ne kontrolira, samo vodi daljnjem grijehu, pa slijedećem, i slijedećem, i tako u beskraj.

Ova se *micva* odnosi na muškarce i žene u svim vremenima i na svim mjestima. O njoj se raspravlja u Talmudu u traktatu *Brahos*, na stranici 12b. Ova je *micva* kodificirana u *Mišne Tora* u drugom poglavlju *Hilchos Avodas Kochavim*. Ona je 47. od 365 negativnih *micvos* u Rambamovom *Sefer HaMicvosu* i 156. od 194 negativnih *micvos* koje se danas može vršiti kako su navedene u *Sefer HaMicvos HaKacar Chofetz Chaima*. ■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserls iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravori-jeke kojih se drže aškenaski Židovi.

Dio I: Orah hajim

Poglavlje 31. - Kalendar i mlađak

Mjesec traje 29 ili 30 dana. U slu-čaju kada traje 30 dana, mlađak se slavi 30. dana u mjesecu, kao i pr-vog dana sljedećeg mjeseca. Godina obično ima 12 mjeseci, no u sedam od 19 godina dodaje se dodatni mje-sec adar; vidi 427,1. Blagdani, i mla-đak svakog mjeseca, mogu pasti samo na određene dane u tjednu (428,1-3).

U vezi čitanja Tore koje dolaze netom prije blagdana vidi 428,4. U vezi mjesta na kojima čitanje Tore (ne) treba biti podijeljeno, vidi 428,5 -7. U vezi čitanja iz Proroka na ša-bate od prije devetog ava do Sukosa (blagdana sjenica) vidi 428,8. Na ve-ćinu šabata, čitanje iz Proroka pove-zano je s čitanjem Tore (ili ako se iz Tore čitaju dva dijela: onda s dru-gim); vidi 428,8.

Na mlađak je dopušteno raditi, ali žene imaju hvalevrijedan običaj da ne rade na taj dan (417,1). Zabranje-no je postiti na mlađak, Hanuku ili Purim (418,1-2); u vezi toga što uči-niti ako se javni ili privatni post (uk-ljučujući i post zbog ružnog sna) po-dudara s jednim od tih dana vidi 418,2-5. U vezi žalobnih običaja na te dane, ili petkom poslijepodne ili u dane kada se ne kaže Tahanun, vidi 420,1-2. Na mlađak treba obje-

dovati obilan obrok (419,1).

Na mlađak je u 17. blagoslovu ve-černje, jutarnje i poslijepodneve Šemone esre dodano: "Neka dođe pred Tebe..." (kao i u blagoslovu nakon jela); o tome što učiniti ako ga se ispusti, vidi 422,1 i 424,1. Na-kon jutarnje, Šemone esre, stojeći se kaže Halel (Psalmi 113-118, uz izos-tavljanje prvih dijelova 115. i 116. psalma), a prethodi mu blagoslov "... Koji nam je zapovjedio da čitamo Halel ". Nakon završetka Halela sli-jedi "Tebe slave ..."; vidi 422,2-7. Potom se kaže Kadiš, te se poziva četiri čovjeka da iz Tore čitaju Bro-jevi 28,1-15 (423,1-2); različiti su obi-čaji u vezi toga da li se Br. 28,1-15 čita i prije jutarnje službe (421,1). Kadiš, Ašrei i U-va le-Cion se kažu

nakon toga, tefilin se skida, i kaže Musaf Amida. Nakon predmolite-ljevog ponavljanja te Amide, govori se Kadiš i Psalam 104 (423,3-4).

Ako je mlađak na šabat, "Neka dođe pred Tebe..." se dodaje u pe-tom blagoslovu večernje, jutarnje i popodneve Amida. Zatim se čita redovni šabatni odlomak iz jednog svitka Tore, a Br. 28,1-15 iz drugog. Potom se čita Izaija 66, ali u nekim slučajevima, posebna čitanja iz Proroka mogu imati prednost pred njime. U Musaf Amida, četvrti bla-goslov spominje i šabat i novi mje-sec. Ako je novi mjesec u nedjelju, šabatno čitanje iz Proroka je I. Sa-muel 20,18-42 (425,1-3).

Osoba koja ugleda mladi mjesec tijekom prve polovice mjeseca (ali ne prije desetog ava ili Jom kipura, vidi također 607,1) kaže blagoslov "... koji je po Riječi Svojoj stvorio nebesa ...". Ovaj se blagoslov kaže noću, stojeći na otvorenom, ako je moguće nakon šabata; vidi 426,1-4. ■

Pitanja za samostalno učenje:

Teme za razmatranje uz šabatni stol

Put kojim su špijuni išli i klevetanje

Jesu li špijuni stvarno putovali iz pustinje Zin sve do sjeverne granice Izraela, analizirajući glavne gradove, utvrde i izvore vode na putu, i potom se vratili Mošeu, sve u manje od četrdeset dana?

- Dok Raši tvrdi da su uhode imale B-žansku pomoć koja je ubrzala njihov hod i omogućila im da istraže cijelu zemlju, Netziv tvrdi da su uhode izviđale u parovima, podijelivši između sebe zemlju. Nasuprot tome, neki suvremeni znanstvenici sugeriraju da su uhode izvidjele samo južno područje zemlje, budući da će to biti prvo mjesto na koje će doći tijekom osvajanja.
- Koji stihovi podržavaju svako od gledišta? Koja su teška?
- Kako različita gledišta bacaju svjetlo na prirodu grijeha uhoda u cjelini? Kako bi se naša procjena uhoda mogla razlikovati da je Hebron bio jedini grad koji su posjetili, umjesto da je bio jedno od

brojnih mjesta na kojima su se zaustavili? Kakve bi posljedice moglo imati da su samo jedan ili dvojica špijuna susreli divove, ili da su ih svi susreli?

Grijesi otaca

Kada se molio za narod nakon grijeha špijuna, Moše spominje vrline Hašema, uključujući i da je on "פָּקֵד עֲוֹן אֲבוֹתָ עַל בְּנֵיהֶם". Čini se da stih sugerira da pod barem određenim okolnostima, Hašem dopušta nevinoj djeci da budu kažnjeni dok njihovi grešni roditelji prolaze nekažnjeno.

- Kako takva kazna manifestira B-žansku pravdu? Štoviše, zašto bi Moše spomenuo takvu osobinu kao dio molbe za oprost? Postoji li neki način da se taj izraz rastumači kao atribut milosti?
- Kada je, ako uopće jest, opravdana kolektivna kazna? Može li se isto obrazloženje primijeniti i kada se nekoga kažnjava za primjer drugima? Ima li kakvog utjecaja činjenica da stih govori o kazni unutar obitelji?

Proturječni izvještaji.

Nekoliko epizoda koje se nalaze u Tori, u jednom od prvih četiri *humashim* Moše prepričava i u knjizi Devarim. Često se ti opisi razlikuju u ključnim točkama, a u nekim slučajevima čak i izgledaju da si međusobno proturječe. Kako možemo razumjeti te razlike?

- Usporedite kako su ispričane priče o uhodama u *paraši* Šelah i *paraši* Devarim. Koje razlike zapažate? Koje su najviše uznemirujuće? Kako biste ih mogli objasniti?
- Neki komentatori sugeriraju da Moše ponekad namjerno preinačuje prethodne događaje kada ih četrdesete godine priopćava narodu, kako bi na odlasku najbolje prenio svoje poruke. Što mislite da je bio glavni Mošev interes u prepričavanju priče o uhodama novoj generaciji? Kako bi to moglo objasniti odstupanja?
- Drugi sugeriraju da dvije knjige jednostavno pričaju istu priču iz različitih perspektiva. Dakle, u našem slučaju, R. Medan sugerira da špijuni imaju dvostruku misiju, vojnu izvidničku misiju, kao i misiju za određivanje plemenskog nasljedstva. Dok se Devarim usredotočuju na prvo, Bemidbar ističe ovo potonje. Kako bi ovaj pristup mogao objasniti odstupanja među pričama?
- Koji od gore navedenih pristupa preferirate? Kako se oni mogu primijeniti na druge priče? ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Osobni mir

Ovotjedni odjeljak fokusira se na priču o uhodama koje je Mojsije poslao da izvide zemlju Izrael. Oni se vraćaju s negativnim izvještajem – to je zemlja koja guta svoje stanovnike. Ona se ne može osvojiti. Zemlja divova... Dok su žene, kao i obično, stale čvrsto i inzistirale na tome da se svejedno uđe u zemlju Izrael, muškarci su se prestrašili. Unatoč svim čudima kojima su bili svjedoci, oni nisu htjeli pouzdati u B-ga i odbili su ući u zemlju. B-g je na to odgovorio da su, umjesto ulaska u zemlju, dobrodošli sljedećih 40 godina provesti u pustinji. To nije kazna, već davanje onoga što su tražili – da ne uđu u zemlju Izrael. B-g nas uvijek vodi onim putem koji smo sami izabrali.

Život pred nas

često stavlja

nevjerojatne testove –

ali velika stvar u ovom svijetu je to što su odluke na nama.

Odjeljak se bavi i drugim stvarima, no priča o uhodama je glavni događaj.

Kada su uhode poslone da izvide zemlju Izrael, Tora ističe da su to bili 'muškarci'. Komentari objašnjavaju da to znači da su oni bili pravednici u vrijeme kada su poslani. Ubrzo nakon toga, kada se 40 dana kasnije vrate iz Izraela, oni donose izvještaj koji je prepun laži i izvrnutih izjava te uspijevaju potaknuti pobunu protiv B-ga.

Što li se to dogodilo u međuvremenu?

Mislim da je ono što se dogodilo prilično jednostavno. Događila se slobo-

dna volja. Ništa blistavo i glamurno, jednostavno ljudi koji se ponašaju kao ljudi.

Majmonides, veliki rabin iz razdoblja srednjeg vijeka, naširoko objašnjava da B-g nikoga ne tjera da bude dobar ili loš. Naši izbori su u potpunosti naši. Mogu postojati vanjski utjecaji koji nas guraju u raznim smjerovima, no na kraju, mi imamo sposobnost nađići te utjecaje ako to želimo i donijeti odluku utemeljenu isključivo na našoj mudrosti i unutarnjem moralnom kompasu. To možda neće uvijek biti lako; zapravo, život pred nas često stavlja nevjerojatne testove – ali velika stvar u ovom svijetu je to što su odluke na nama.

Tako, mi danas često opravdavamo ljudske prijestupe vanjskim faktorima. Freud nas je naučio da su roditelji i obitelj vrlo odgovorni za ono što mi jesmo. Naravno, tu je i društvo. I prijatelji. Utjecaj interneta. Siromaštvo. Bogatstvo. Nedostatak obrazovanja. Postoje toliki utjecaji koje možemo

kriviti za svoje izbore ako to želimo. O, kako samo često to želimo!

Uhode su bili pravedni ljudi. Oni su vidjeli divove u zemlji. Oni su vidjeli zemlju koju je nemoguće osvojiti. I osjetili su strah. Umjesto da su pogledali iza tog straha i osjetili povjerenje koje su mogli pronaći dublje u svojim srcima, oni su izabrali slijediti strah. Oni su mu dozvolili da preuzme kontrolu i, kao rezultat toga, vratili su se s pogrešnim izvještajem čija je namjera bila da stvori zabludu. Imali su na raspolaganju strah. Imali su na raspolaganju povjerenje. Oni su izabrali strah. Za to nisu mogli kriviti nikoga osim sebe same.

To je bilo tako s desetoricom uhoda. Ali dvoje od njih, Jošua i Kaleb, donijeli su drugačiju odluku. Oni su izabrali vjeru i, kada su se vratili, prepirali su se s ostalom desetoricom. No, u još jednom činu slobodnog izbora, židovski narod nije gledao dalje od svojih strahova. I uslijedilo je 40 godina lutanja pustinjom.

Mi živimo u generaciji koja voli prebacivati krivnju na druge. To je krivnja mojih roditelja, škole, Vlade, interneta, muslimanske zajednice... lako je zaboraviti odgovornost koju mi imamo za svoje vlastite izbore. Okolnosti oko nas su samo rekviziti života. A svi rekviziti su jednaki jer ono što je važno je predstava. Izbori koje donosimo su ono što je važno. Kroz njih možemo izabrati da stvaramo život. No, kroz njih također možemo izabrati da budemo žrtve onoga što život stavlja pred nas. Ja znam što mi je od toga draže. ■

Šabat šalom.

Rabbi David Stav:

Ući ili ne ući, pitanje je sad

Parša Šelah fokusira se na priču o uhodama koje je Moše poslao da izvide zemlju Izrael, da procijene kvalitetu njenih plodova, te da 'odmjeru' njene stanovnike. Tora kaže da su se uhode vratile iz Obećane zemlje s predivnim, ogromnim voćem, koje je prenosilo jasnu poruku: ovo je zemlja kojom teče med i mlijeko.

Ta nam je slika svima poznata: dvojica muškaraca nose ogroman grozd na štapu koji počiva na njihovim ramenima. Zato stih kaže: „... i po dvojica su ih nosila na motki...“ (Bamidbar/Brojevi 13,23). Ta slika simbolizira blagoslove nad Zemljom, te je uključena u logotipe izraelskih vinarija i turističkih agencija.

Ipak, postojao je malen problem – vrlo malen, zaista. Osvajanje zemlje Izrael bilo je izazovno jer su tamo živjeli snažni narodi. Zbog toga su uhode rekly sljedeće: „Mi ne možemo ići protiv tog naroda jer je jači

od nas!“ (13,32). Međutim, nisu se sve uhode slagale sa tim.

Kaleb, Jefuneov sin, inzistirao je na tome da „sigurno možemo nadvladati i osvojiti je...“ (13,31). Uslijedila je žustra prepirka i retorika se sve više zaoštravala sve dok uhode na kraju nisu izjavile da ta zemlja „guta svoje stanovnike“ (13,33). Narod je prihvatio stav većine uhoda i žalio se zbog Mošeovog plana da ih odvede u zemlju Izrael. Jehošua i Kaleb pokušali su uvjeriti narod da je ta zemlja dobra i da ju oni, uz B-žju pomoć, mogu osvojiti, no njihov je trud bio uzaludan.

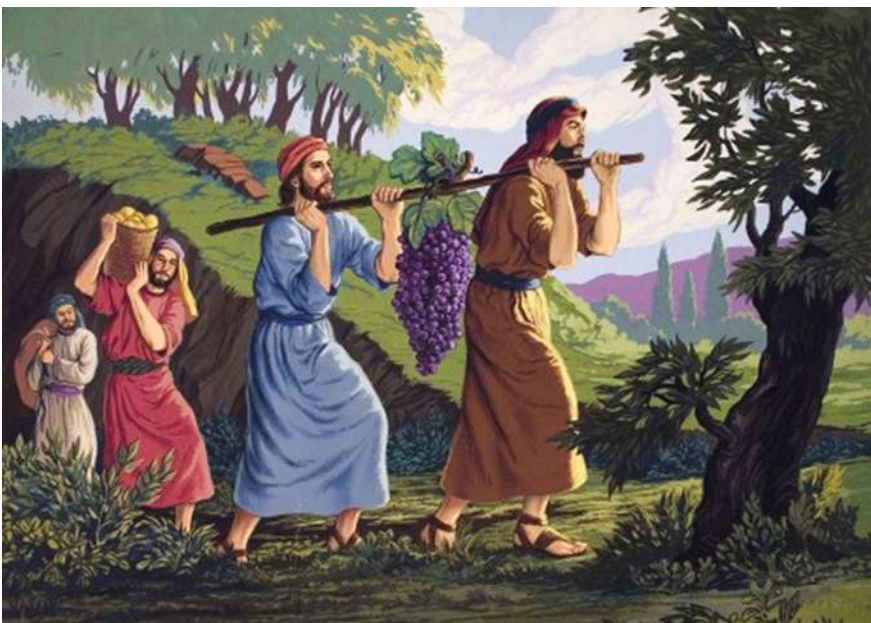
Kad je židovski narod te noći podigao svoj glas i plakao zbog neslaganja s planom da uđu u Izrael, B-g je odlučio da svi oni koji su prezreli Zemlju neće ući u nju, i to je bio razlog zbog kojeg je narod lutao pustinjom četrdeset godina, sve dok cijela ta generacija nije pomrla.

Zašto je narod bio tako oštro kažnjen? Nije li prirodno da ljudska bića griješe u prosudbama i da imaju sumnje u to da bi, pod uvjetima tog vremena, bilo opasno ući u Zemlju? Nije li narod bio u pravu što je poslušao mišljenje većine uhoda, koji su ustvrdili da bi ući u Zemlju bilo nesmotreno? Je li B-g bio uzrujan zato što narod nije imao vjere u Njega?

Jedan izraz koji nalazimo u ovoj parši mogao bi baciti malo svjetla na to pitanje i pomoći nam da to razumijemo: „Ljudi koji su podnijeli zao izvještaj o Zemlji su umrli...“ (14, 37). Hebrejska riječ za „zao izvještaj“ – *diba* – često se pojavljuje u ovom narativu, kao da je to srž problema. Međutim, zašto bi Zemlji bilo stalo do toga da je netko ozloglasi? Je li ona živo, osjećajno biće koje bi moglo biti povrijeđeno lažnim izvještajima?

Zapravo, izgleda da nas Tora uči temeljnom principu dobrog ponašanja. Dozvoljeno nam je raspravljati i kritizirati, ali ne smijemo osramotiti i ozloglasiti. Zemlja neće biti povrijeđena ako ju kritiziramo, ali mi ćemo svi trpjeti ako to zlo uznapreduje. Zrak koji udišemo postaje zagađen od atmosfere klevetanja i verbalne prljavštine.

Tekst nas također može poučiti jednom neprijatnom konceptu: od samog začetka postojanja nas kao naroda, postojali su oni među nama kojima je bilo dosta Zemlje i koji ni-

(nastavak s 10. stranice) **Rabbi David Stav: Ući ili ne ući, pitanje je sad**

su ostavili nijedan kamen netaknut u svojim pokušajima da se odvoje od nje.

Ponekad je nedostatak sigurnosti bio njihova isprika, dok su se drugi pozivali na razna ideološka opravdanja za svoju ozlojeđenost prema Zemlji. Postojali su oni koji su rekli da bismo se trebali asimilirati među narode, dok su se drugi suprotstavljali useljenju u Izrael tvrdeći da je tamo preteško držati *micvot*, i tako dalje.

Izgleda da nas Tora uči temeljnom principu dobrog ponašanja — dozvoljeno nam je raspravljati i kritizirati, ali ne smijemo osramotiti i ozloglasiti

---

Opravdanja su vrlo raznolika, ali sva imaju jednu zajedničku točku: „Mi ostajemo u dijaspori.“

Rabi Jehuda Halevi, jedan od najvećih židovskih srednjovjekovnih mislioca, nazvao je taj fenomen „parodijom“, govoreći: „Pronašli ste mjesto moje sramote, kralju Hazara“.

Moliti za povratak u Jeruzalem tri puta dnevno, a istovremeno ostati u Španjolskoj, Poljskoj ili SAD-u je sramota. Psalam 106, koji daje pregled povijesti židovskog naroda u pustinji, kaže „i oni su odbacili poželjnu Zemlju“ (*Tehilim 106,24*). Ne-

ki od razloga protiv povezivanja sa zemljom Izrael mogu imati logično utemeljenje, ali na kraju, oni koji su odani Zemlji zaslužiti će da ju vide, i njihova povezanost sa židovskim narodom će trajati generacijama, dok će oni koji ju odbacuju, ostati u pustinji.

Cionistički pokret je prirodni slijed velikih mudraca židovskog naroda (poput Gaona iz Vilne i njegovih studenata), čija je jedina želja bila ponovno se povezati sa zemljom Izrael. Put cionističkog pokreta bio je uistinu predmetom žustrih rasprava na raznim poljima, ali nitko ne može zanijekati ključnu ulogu koju je on odigrao u uspostavljanju države Izrael i nastanjivanju Zemlje. Na svoj način, taj je pokret bio najbolji mogući ispravak za grijeh uhoda.

Naravno, njegova postignuća bila su prokletstvo za one koji su željeli odbaciti poželjnu Zemlju, ali oni koji su voljeli tu Zemlju, čak i ako se u većoj ili manjoj mjeri nisu slagali sa određenim načelima cionističkog pokreta, uvijek su se mogli prisjetiti da je to zemlja kojom „teče med i mlijeko“. Ako se možemo sjetiti onih koji su nam predali to u naslijeđe, i pobrinuti se za to da to ne odbacimo, i mi ćemo također zaslužiti da vidimo ispunjenje Kalebovog proroštva: „Mi ćemo ući u nju i osvojiti ju“. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Ephraim Buchwald: Mentalitet robova

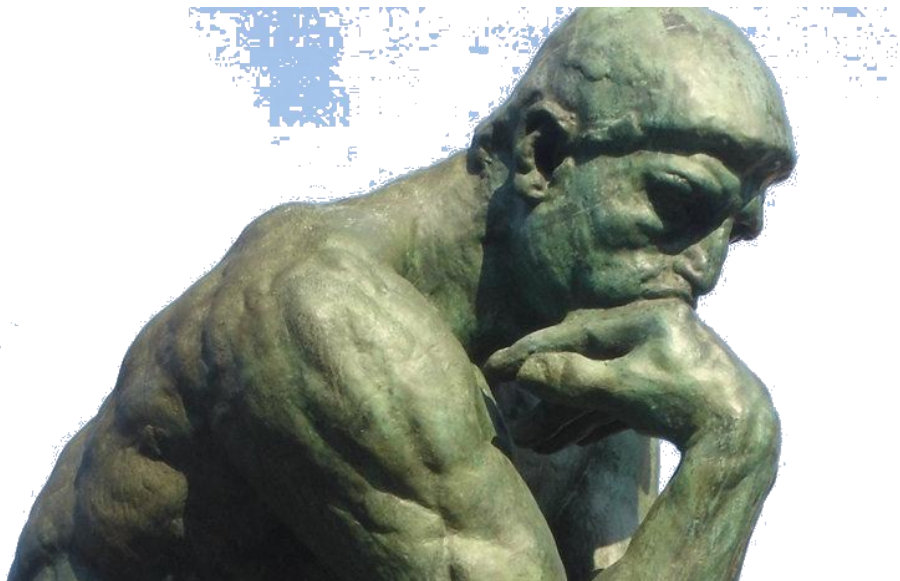
U ovoj parši, *parši Šelah*, čitamo o strašnom B-žjem proglasu da generacija Izraelaca koji su izašli iz Egipta, neće ući u Obećanu zemlju – zemlju Izrael.

B-g je umoran od slušanja žalbi koje je neprestano podnosila ta nevjerna zajednica. U Brojevima 14,28-29, B-g kaže Mojsiju: „Kaži im: Tako Ja živ bio, to je riječ G-spodnja, kako vi izgovoriste pred mojim ušima, tako ću Ja postupati s vama. Ovdje u pustinji popadat će mrtva tjelesa vaša, svi vi, koji ste bili izbrojeni, u punom broju vašem od dvadesete godine naviše, jer mrmljaste protiv Mene.“

B-g zatim kaže da Izraelci neće ući u zemlju koju im je On obećao dati. Samo će Kaleba, sina Jefuneova i Josuu, sina Nunova, te djecu (čiji roditelji su se bojali da će postati robovi u Kanaanu), On dovesti u zemlju koju su njihovi roditelji prezreli.

Narodu B-g kaže, „Vaša će mrtva tjelesa popadati u ovoj pustinji.“ Vaša će djeca lutati pustinjom 40 godina i snositi vašu krivicu, sve dok posljednji od vas ne padne mrtav u pustinji.

B-g je odredio da narod luta pustinjom 40 godina poput broja dana koje su uhode imale da izvide zemlju. Za 40 dana, dan za godinu, oni će snositi svoju krivicu. U toj pustinji umrijet će svi oni koji su izašli iz Egipta.

Dr. Israel Eldad, u svojoj uistinu britkoj knjizi, *Hegionot Mikra*, nudi nevjerovatne uvide u epizodu sa uhodama i kaznu koja je uslijedila Izraelcima. Uhode, kaže Eldad, nisu bili prvi ljudi koji su bili od B-ga poslani u Izrael. Zapravo, bio je jedan čovjek po imenu Abram, kojem je B-g rekao (*Postanak 12,1*): „Idi u zemlju koju ću ti pokazati.“

Mojsije je krivo procijenio

židovski narod.

On je mislio da je

ropstvo bilo ljuska

koja će otpasti nakon što

iskuse godinu dana slobode

Abramu, kojeg Eldad naziva „prvim idealistom“, nije bilo rečeno ime zemlje ili narav te zemlje. B-g je izabrao Abrama i rekao mu, *leh leha* – idi, i on je otišao, bez da je doveo

u pitanje svoju misiju ili B-žje namjere. *Šelah leha* (*Brojevi 13,2*) (pošalji za sebe), ono što je B-g rekao Mojsiju vezano uz uhode, bilo je drugačije. U oba slučaja, trebalo je ići iz jedne zemlje u drugu. Međutim, Abramova odluka da slijedi B-žje upute bila je utemeljena na duhovnoj predanosti i vjeri. Odluka uhoda da idu bila je s namjerom da uzrokuje bijeg od „mentaliteta robova“ koji je narod imao.

Mojsije, koji je bio svjestan naravi uhoda, nadao se da će uspjeti kontrolirati negativne strasti bivših robova i preokrenuti njihov mentalitet robova u pozitivnu silu. Zato Mojsije nije vodio narod izravno u zemlju Izrael kroz zemlju Filistejaca, nadajući se da će duže putovanje rezultirati duhovnom transformacijom naroda.

Mojsije se nadao da će tokom godinu ili dvije, osobito uz davanje

(nastavak s 12. stranice) **Rabbi Ephraim Buchwald: Mentalitet robova**

Tore, mentalitet ropstva izbljediti i nestati. Grupirajući ljude u plemenske skupine, uspostavljajući vojsku i vodeći ih kao jedan narod, on se nadao da će ljudi srasti u sjedinjenu zajednicu.

Unatoč stalnim poteškoćama s kojima su se susretali na svom putovanju kroz pustinju, izgledalo je kao da Mojsije krivnju za probleme pripisuje izmiješanom mnoštvu (*erev rav*). Činjenica da se Izraelci vraćaju u zemlju Patrijaraha, njih izgleda nije zanimala. Oni bi se radije bili vratili u Egipat, da jedu svu „predivnu“ hranu koju su im Egipćani posluživali. Oni su zaboravili cijenu koju su plaćali za tu hranu - batine, utapanje njihove djece i težak ropски rad.

Mojsije je krivo procijenio židovski narod. On je mislio da je ropstvo bilo ljuska koja će otpasti nakon što iskuse godinu dana slobode. B-g je zato rekao Mojsiju da pošalje uhode kako bi vidio koliko je mentalitet robova duboko usađen u narod.

Rasprava između Jošue, Kaleba i ostale desetorice uhoda nije bila o naravi zemlje Izrael, već o naravi naroda. Misija uhoda nije bila da otkrije nedostatke zemlje, već da otkrije slabosti naroda. Ta je slabost postala jasno izražena nakon što je narod čuo izvještaj desetorice uhoda i počeo vikati i plakati te noći (*Brojevi 14,1-2*), „Da smo barem umrli u Egiptu! Da smo barem pomrli u pustinji!“

Ta „žed“ nije ona vrsta žeđi koja se može utažiti čudesnim izvođenjem vode iz stijene. Ta glad ne može biti zadovoljena manom s neba. Glavni problem, kaže Eldad, jest strah, pa čak ni čuda ne mogu premostiti taj unutarnji strah i plašljivost naroda. Mojsijevi inspirativni govori ne mogu pomoći, baš kao ni njegov štap. Samo ako u ljudskim dušama postoji vjera, strah može biti nadvladan. Bez vjere, strah će ostati i ojačati, tijelo će se tresti, a narod će zahtijevati da se vrati u Egipat.

Kaleb i Jošua dali su sve od sebe ne bi li uvjerali narod, govoreći (*Brojevi 14,7*) da je zemlja veoma, veoma dobra. Čak i kada oni kažu (*Brojevi 14,8*), „Ako B-g želi, On nas može uvesti u tu zemlju,“ ljudi i dalje ostaju čvrsti u svom otporu. Nakon svega, kako, ti buntovni ljudi koji nemaju želje za B-gom, mogu znati da ih B-g želi?

To je razlog zbog kojeg, na kraju, nije bilo lijeka. Zato je generacija onih koji su odrasli u Egiptu i u kojima je dominirao mentalitet robova, morala biti zamijenjena generacijom ljudi koji su rođeni u slobodi, koji su sposobni razviti odnos sa Svemogućim utemeljen na vjeri iz ljubavi prema B-gu koji brine o njima. Jer ako B-g želi njih, i oni žele B-ga, bez obzira na veličinu izazova, oni ga mogu nadvladati.

Neka biste bili blagoslovljeni. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

Zemlja Izraela

Moše, po nalogu i na zahtjev Židovskog naroda, bira dvanaest izuzetnih vođa, te im zapovijeda da krenu u misiju špijuniranja zemlje Izraelove i njenog sadašnjeg kanaanskog stanovništva. Moše je uvjeren da će ta misija ojačati entuzijazam i predanost Židovskog naroda da naseli i izgradi svoju nacionalnu domovinu, koju im je B-g obećao preko njihovih predaka.

Sam B-g, da tako kažemo, čini se da je gotovo po strani i pasivan u vezi ovog špijunskog zadatka. Prema riječima Rašija u ovoj tjednom komentaru na paršu, Vječni prepušta odluku o provedbi takve misije isključivo Mošeu. Njegova je odluka hoće li nastavi s misijom ili će narodu objaviti da su B-žja obećanja u vezi Svete Zemlje sama po sebi dovoljna i nije potrebna potvrda čovjeka ili empirijski dokaz.

Moše, veliki vođa, prorok i vizionar Židovskog naroda, uvjeren je

kako će špijuni potvrditi njegov pozitivno gledište u vezi zemlje Izraelove, i time odagnati svaku preostale neodlučnost ili dvojbu koja je možda prisutna kod Židovskog naroda u vezi njihove stare - nove domovine. Nakon što se špijuni vrate i iznesu svoj sjajan izvještaj, Moše je uvjeren da više ne bude slušao stalno prigovaranje "vratimo se u Egipat."

On je, stoga, osobno skršen izdajom desetorice špijuna, koji ne samo da ne iznose pozitivan izvještaj, već objavljuju narodu da je Židovska domovina i nacionalni entitet u zemlji Izrael nešto nemoguće. I u konačnom heretičkoj tvrdnji, ovih deset špijuni tvrde da čak i B-g Svemogućí ne može prevladati teškoće Židovskog naseljavanja u Zemlji Izraela.

Moše je očito pogrešno procijenio dubinu straha i neodlučnosti koje su postojale u Židovskom narodu u

pogledu Zemlje Izraela. Taj strah i neodlučnost vidljiv je u čitavoj pripovijesti o lutanju Židovskog naroda po Sinajskoj pustinji. To se razliježe kroz stoljeća kasnije Židovske povijesti, sve do naših dana, i naše sadašnje situacije.

Na neki čudan i gotovo iracionalan način, Židovski narod bi radije bio pod tuđinskom vlašću i njezinom "zaštitom" umjesto da ima istinsku nacionalnu nezavisnost i osloni se na svoje vlastite sposobnosti i B-žju ruku zaštite, da tako kažemo. Egipat Židovima nije bio zabava, no davao im je luksuz da ne moraju donositi teške odluke i ne moraju postati samopouzdana.

Čak im je i boravak u Sinajskoj pustinji izgledao privlačno jer ih je oslobađao svakodnevnih izazova rada, obrađivanja zemlje, izgradnje zajednice i stalne obrane od neprijatelja koji će ih uvijek okruživati. U velikoj mjeri duboki strah od sa-

(nastavak s 14. stranice) **Rabbi Berel Wein: Zemlja Izraela**

mostalnosti i svih izazova koje neovisnost sa sobom donosi je bio ono što je potaklo Židovski narod da prihvati negativan izvještaj kojeg su im iznijela deseterica špijuna, te da radije požele da stranci vladaju nad njima umjesto da imaju osobnu i nacionalnu neovisnost.

Velik dio proturječja i podvojenosti koje su danas prisutne u Židovskom svijetu u vezi države Izrael potječu iz tog straha od samostalnosti i čežnje da pripadaju stranoj zemlji koja će na neki način ublažiti naše probleme i učiniti nas manje posebnima. Tisućljeća Židovske povijesti odražavaju tu unutarnju psihološku borbu, koja postoji u nama. Kao što je to često slučaj u ljudskim odnosima, izvještaj manjine Kaleva i Jehošue pokazuje se kao ispravan i blagotvoran.

Odnos Židova prema zemlji Izrael uvijek je bio jedna vrsta lakmus testa Židovske angažiranosti pa čak i vjere. Kao što smo vidjeli u ovoj tjednoj parši, od samih početaka našeg nacionalnog postojanja uvijek je bilo Židova - Židova vođa, dobronamjernih Židova, čak i naizgled pobožnih Židova - koji su radije živjeli negdje drugdje na svijetu nego u Zemlji Izraela.

Čak i kada je Hitler došao na vlast, u mnogim slučajevima europski su Židovi odbijali razmotriti mogućnost imigracije u zemlju Izrael. Nije na meni da sudim drugima za njihovo ponašanje u

vrlo strašnom vremenu, pogotovo jer imam blagoslov savršenog vremenskog odmaka koji je njima tragično nedostajao, ali je čudna činjenica da je židovska društvo tijekom svoje povijesti oduvijek obilovalo skepticima u vezi zemlje Izraela.

Židovi u Mojsijevom naraštaju iskazali su da su skloniji Egiptu nego zemlji Izraelu. Čitava generacija naročitih i nadarenih Židova izginula je u Sinajskoj pustinji zbog svoje nespremnosti da razmotri življenje u Zemlji Izraela kao stvarnu mogućnost za njih i njihove potomke. Izazov življenja u Zemlji Izraela za njih je očigledno bio prevelik problem za prevladati - fizički, psihički i duhovno.

Meni taj stav i dalje ostaje jednom od najvećih misterija sveopće židovske povijesti. No, bila to misterija ili ne, ona je svakako činjenica koja je upravljala Židovskim životom kroz stoljeća.

Kad Mojsijev vlastiti rođak odbio ponudu da ide u zemlju Izraelovu, Raši objašnjava da su dva razloga za njegovo ponašanje imala veze s obitelji i privređivanjem za život. To su vrlo snažni razlozi koji postoje i

dan danas, i sprečavaju mnoge Židove da razmotre doseljavanje u zemlju Izrael. Opet, ja niti sudim, niti što zamjeram bilo koem u ovoj ili bilo kojoj drugoj stvari koja mijenja živote ljudi.

Ipak, smatram da pitanje zemlje Izraela, neovisno o bilo kojim drugim uzrocima i motivima, pogađa u samu srž naše osobne i nacionalne duše. Činjenica da većina ultra-asimiliranih, i većina naizgled ultrapobožnih među Židovskim narodom su dio najglasnijih skupina koje su protivnici Zemlje Izraela u našoj generaciji, pokazuje da je to dubok i osjetljiv problem.

Krajnosti u Židovskom društvu ne mogu se nositi sa Zemljom Izraela kao realnosti i ja se iskreno nadam da će to pitanje samo od sebe u potpunosti nestati. Postoje milijuni Židova koji radije žive u egzilu umjesto u Zemlji Izraela. Židovski narod, kao cjelina, nije usvojio lekcije iz egzila, njegove otuđenosti, asimilacije, i njegovog krajnjeg kvarenja vrijednosti Tore.

Danas, mnogi Židovi koji fizički žive u Zemlji Izraela još uvijek psihički i duhovno žive u egzilu, u fantaziji davno uništenog štetla istočne Europe. Kao što su nam prorekli naši proroci, konačnu sudbina Židovskog naroda odredit će nam naš odnos prema zemlji Izraela. Živjeti u zemlji Izraela ili je barem redovito posjećivati trenutno je središnja točka Židovskog života, njegove vjere i njegove budućnosti. ■

Rabbi Yissocher Frand:

Cijena traženja i primanja časti

Jedna od velikih poteškoća u *parši Šlah* jest kako razumjeti grijeh uhoda. Moramo imati na umu da ljudi o kojima pričamo nisu bili neka nevažna rulja. Svaki od njih – u vrijeme kada su bili poslani – bio je istaknut i pravedan pojedinac. *Hazal* kažu da konotacija riječi "*anašim*" u stihu "...Oni su bili '*anašim*'; bili su poglavari Djece Izraelove." (*Bamidbar* 13,3) po-kazuje da su oni bili istaknuti i časnii ljudi.

Ramban ističe da redosljed imena uhoda koji je naveden u *Humašu* ne slijedi ni kronološki poredak zasnovan na pripadnosti određenom plemenu niti geografski slijed zasnovan na formaciji tijekom putovanja. Oni su nabrojani slijedom važnosti. Najistaknutiji pojedinac među njima bio je Šamua ben Zakur koji se spominje na prvom mjestu. Jehošua ben Nun, koji je kasnije postao vođa Židovskog naroda, bio je tek peti na toj listi, što pokazuje da su ljudi koji su na listi bili ispred njega bili na višoj duhovnoj razini od njega!

Tada se postavlja pitanje, što im se dogodilo? Zašto su se vratili s takvim negativnim izvještajem? Od *Hazala* doznajemo da nije riječ samo o "negativnom" izvještaju. Taj je izvještaj graničio sa herezom. Rabini interpretiraju izjavu "*ki hazak hu mimenu*" ("oni su jači od nas") kao da u sebi sadrži i razmišljanje "oni su jači od Njega". Oni su sumnjali u sposobnost Svemogućeg da ih uspješno dovede u *Erec Jisrael*. Nakon svega čemu su svjedočili, ta izjava zasigurno graniči sa herezom, a možda i jest hereza!

Što se dogodilo uhodama? *Zohar* spominje taj problem i kaže da je početni faktor koji je doveo uhode do tog debakla bio '*kavod*' (traženje časti). U ono vrijeme, ti su ljudi bili na istaknutim pozicijama za vrijeme boravka naroda u pustinji. Oni su se bojali da će, nakon što Židovski narod uđe u Zemlju Izrael, izgubiti svoje istaknute pozicije zbog nove administracije i novog poretka koji će se tamo uspostaviti.

Budući da prestiž i čast igraju vrlo važnu ulogu u životima ljudi, njihov pogled na čitavu situaciju bio je iskrivljen. Izgubili su objektivnost. Imali su svoj vlastiti plan. Njihov plan bio je NE ući u *Erec Jisrael* kako ne bi izgubili prestiž i važnost koju su imali u društvu u pustinji. Taj je plan izokrenuo čitav njihov pogled na *Erec Jisrael* i na sposobnost Svemogućeg, do te mjere da su govorili stvari koje su graničile s herezom.

Istu ideju nalazimo u jedanaestom poglavlju *Mesilas Ješarim*. Ramha"l daje primjer kako čovjekova sklonost i želja za časti mogu doslovno uništiti njegov život. Kada Mišna kaže "Ljubomora, požuda i traženje časti odvođe čovjeka sa ovog svijeta" (*Avot* 4,21), to nije retorička figura. To nije pretjerivanje. To je či-

sta istina.

Dio je ljudske prirode da što smo stariji to nam '*kavod*' postaje sve bitniji. Često vidimo ljude nad čijim se ponašanjem zgražavamo (Kako je moguće da se zreo, odrastao čovjek tako ponaša?), a ono je takvo upravo zbog toga što je njihova čast (*kavod*) ugrožena. Ljudi su skloni osvećivati se onima za koje smatraju da su narušili njihovu čast. Nažalost, svakodnevno tome svjedočimo. Kako starimo, moramo biti svjesni te činjenice i sve više biti na oprezu kako ne bismo postali žrtve te sklonosti.

Nedavno sam pročitao nevjerovatnu priču o Rav Jonosanu Eybeschutzu (1690-1764). Rav Jonosan Eybeschutz bio je Rav u europskom gradu zvanom Altuna. Rav Eybeschutz putovao je prema Altuni kako bi stigao na vrijeme da preuzme poziciju za Jom kipur, no zapeo je u prometu. Odlučio je da će Jom kipur provesti u manjem gradiću nedaleko od Altune.

Rav Jonosan Eybeschutz ušao je u *šul* u tom malenom gradu na Erev Jom kipur kako bi molio *minha*. Pronašao je mjesto za molitvu a ono je bilo pored jednog starog Židova. Mogao je čuti tog starog Židova kako izliva svoje srce na svaki "*Al het*" koji se izgovara u večernjoj *minha* molitvi na Jom kipur. Taj je Židov izgovarao svaki stih na njemačkom, koji je bio službeni jezik tog grada, i gorko plakao čitavo vrijeme. Kada je stigao do zadnjeg odjeljka koji sadrži riječi "B-že moj, prije nego li sam bio stvoren bio

(nastavak s 16. stranice) **Rabbi Yissocher Frand: Ciljena traženja i primanja časti**

sam beznačajan, a sada kada sam stvoren, kao da nikada niti nisam bio stvoren; kao prah sam za života, a još više u smrti", čovjek se slomio i počeo nekontrolirano plakati.

Kada je Rav Jonosan Eybeschutz završio *minhu*, *gabaj* mu je prišao i upitao ga gdje bi volio sjediti tijekom službe za Jom kipur. Rav Eybeschutz je odgovorio da bi volio sjediti pored Židova kraj kojeg je sjedio tijekom *minhe*. Njegov zahtjev je uslišan.

Tijekom Kol Nidre, taj je Židov cijelo vrijeme plakao. Tijekom *ma'ariva*, Židov je ponovno izgovarao *Al Het* na njemačkom i plakao tijekom izgovaranja svojih grijeha. Slomio se na odjeljku "B-že moj, prije nego li sam bio stvoren..." čak i više nego na *minha*. Ista stvar dogodila se i idućeg jutra na *šahris*. Rav Jonosan Eybeschutz, koji je i sam bio duhovni velikan, divio se tom Židovu.

Došlo je vrijeme za *Krias HaTora* i *alijos* su bile podijeljene. Prije pete *alije*, *gabaj* se obratio tom Židovu i upitao ga "Koje ime kažeš kada si pozvan na Toru?" Židov je rekao *gabaju* "Hamiši? Ovome si dao *šliši*, onome si dao *revii*, a meni daješ samo *hamiši*? Kako se usuđuješ! Ne želim tvojoj *hamiši*!"

Na *musafu*, Židov se vratio iskazivanju svoje bezvrijednosti u svojim molitvama " B-že moj, prije nego li sam bio stvoren bio sam bezvrijedan, itd. " Između *musafa* i *minhe* bio je predah. Rav Jonosan Eybeschutz nije se mogao suzdržati. Prišao je tom čovjeku i upitao ga logično pitanje. "Kažeš da si bezvrijedan u svom životu, a još više nakon

smrti. Kako si onda mogao onako odgovoriti *gabaju*? Tvrdiš da si poput praha zemaljskog, a zatim proklinješ *gabaja* jer ti je ponudio *hamiši*? Kako to može biti? Kakav si ti to hipokrit i licemjer?"

Židov se okrenuo Rav Jonosanu i rekao, "Ne razumijem tvoj problem. Kada kažem da sam prah u svom životu, a još više nakon smrti, ja govorim Gospodaru Svijeta. U usporedbi sa Gospodarom Svijeta, ja sam poput praha. Ali u usporedbi s *gabajem*, to je druga stvar! Ja sam velik čovjek u usporedbi sa ovim *gabajem*."

Rav Jonosan Eybeschutz rekao je da je tada shvatio važnost stiha iz Talmuda "Veći je onaj kojeg je podučavao Moše Rabenu, nego onaj kojeg je podučavao Avraham Avinu. Avraham Avinu rekao je "Mi smo prah i pepeo" (*Berešit* 18,27), a Moše je rekao "Što smo mi?" (*Šemot* 16,7)" Rav Jonosan objasnio je zašto je ono što je Moše rekao veće. Kada je Avraham rekao 'Mi smo prah i pepeo', on je govorio Gospodaru Svemira, ali kad je Moše rekao "Što smo mi?" on je govorio ostatku Židovskog naroda. To je zaista ogromna poniznost!

To je realnost ljudske prirode. Ljudi čine grozne stvari zato jer su dobili 'samo' *hamiši*! Čine grozne stvari jer je Rav zaboravio spomenuti njihovu 'prabaku koja je došla u posjetu iz Meksika' ili sl. Zbog takvih trivialnosti, ljudi mogu postati pakosni i zlobni.

Takav je *jecer hara* traženja časti ('*kavod*'). On je djelovao u uhodama. On može djelovati u svakome od

nas. Moramo biti na oprezu i sjećati se što nas mnoga etička djela uče: "Za svaku mrvicu časti koju primimo u ovom svijetu, oduzima nam se ista količina nagrade u svijetu koji dolazi." *Kavod* ima visoku cijenu. Nije besplatan. Što više časti primimo u ovom svijetu, manju ćemo nagradu primiti u *Olam HaBa*.

To me dovodi do još jedne priče.

Gerer Rebe i Hofetz Haim, obojica veliki pravednici i blagoslovljeni ljudi, jednom su zajedno vlakom putovali po Europi. Na svakoj stanici, mnoštvo ljudi se skupljalo da pozdravi velike *cadikim*. Gerer Rebe je izlazio na svakoj postaji kako bi pozdravio mnoštvo i udijelio blagoslove. Kada se Gerer Rebe vratio na svoje sjedište nakon prve postaje, Hofetz Haim mu je rekao, "Ti znaš da *kavod* u ovom svijetu oduzima nagradu u svijetu koji dolazi. Tako, izađi na svakoj postaji, ali to ćeš morati platiti!" Gerer Rebe je odgovorio, "Čovjek se ponekad mora odreći svog dijela nagrade u svijetu koji dolazi kako bi učinio uslugu drugom Židovu." Drugim riječima, dati *hizuk* (duhovno ohrabrenje) drugom Židovu, vrijedno je toga da čovjek žrtvuje svoj dio u svijetu koji dolazi. "Znam da ću morati platiti za to, ali želim počastiti i osnažiti ove Židove koji su me došli vidjeti."

Na sljedećoj stanici, obojica rabina izašla su pozdraviti okupljene ljude. Gerer Rebe je uvjerio Hofetz Haima da je učiniti uslugu drugom Židovu vrijedno te žrtve. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Čovjekova potraga za smislom

Postoje dvije epizode s uhodama u p u ć e n i m u Kanaan. Oni koje je poslao Mojsije izazvali su katastrofu zbog koje još uvijek, tisućama godina kasnije, trpimo, dok su oni koje je poslao Jošua doveli do trijumfa. Otkuda ova radikalna razlika?

Hašem je Izraelcima obećao osvajanje Kanaana, no njima je nedostajalo pouzdanja i vjere u Hašema. Poslali su uhode da vide jesu li uistinu sposobni osvojiti zemlju. Jošuhine uhode nisu gajili takve sumnje. Njih je jedino zanimalo koji je najbolji način da to postignu.

Ovo je poruka za sva vremena. Ako se pitate jeste li ili niste u stanju postići svoj cilj, pojavit će se mnogo sumnji, i možda ćete zaključiti da to niste u stanju učiniti. Ako ste čvrsto odlučili da ćete to učiniti, i samo tražite najučinkovitiji način za to, uspjete.

Kod ovisnosti, mi si ne možemo priuštiti da razmišljamo možemo li se oporaviti ili ne. Nemamo drugog izlaza. Ako smo odlučni da ćemo se oporaviti, i tražimo najbolji način da to učinimo, uspjete.

"Kome se iskazuje poštovanje? Onome koji poštuje druge" (Pirke Avos 4,1)

Tijekom ljeta, svaki Šabos govorimo Pirke Avos. Čujemo li ono što čitamo?

Samopoštovanje je kamen temeljac (dobrog) zdravlja, kako emocionalnog tako i fizičkog. Neutemeljeni osjećaji manje vrijednosti i nedo-

raslosti mogu slomiti čovjeka i dovesti do depresije i različitih destruktivnih ponašanja. Način na koji sebe vidimo utječe na sposobnost učenja i rasta, povezivanja s drugima - obitelji, prijateljima, poslom, pa čak i B-gom.

Ali na koji način čovjek formira sliku o sebi? Vrlo često po tome kako vidi da ga drugi cijene. Tora to kaže vrlo jasno. Uhode koje je Mojsije poslao da izvide Kanaanu izvijestili su da zemlju nastanjuju divovi. "U našim smo si očima izgledali poput skakavaca, a tako smo i njima izgledali" (*Brojevi 13,33*). Rebbe Yitzhak Meir iz Gura komentirao je: "Kako misliš o sebi tako ćeš misliti da te drugi vide."

Ako ste čvrsto odlučili da ćete nešto ostvariti, i samo tražite najučinkovitiji način za to, uspjete.

Drugim riječima, vi niste ono što mislite da jeste i niste ono što drugi ljudi misle da jeste. Nego ste ono što mislite da drugi ljudi misle da jeste, a u vezi toga možete biti u zabludi. Kod većine ljudi način na koji vide sebe ovisi o drugima. Oni traže odobravanje, vjeruju da ljubav, prihvaćanje, sigurnost i spasenje ovisi o onome što drugi odobravaju.

Ali što to drugi odobravaju? Što oni cijene? U današnjem svijetu Tore ljude se smatra uvažanima zbog toga što su izuzetno učenici, izuzetno bogati, ili se nečime ističu. Ali gdje se tu nalazi "prosječni čovjek"? Iako možda ima neko znanje

o Tori, on nije izuzetni učenjak, i mada može platiti račune, on nije osobito bogat. On se osjeća izgubljen u toj zbrci, i taj osjećaj prenosi na svoju djecu.

Ali judaizam nije bio predviđen da bude elitističko društvo. "Vi ste djeca Hašemu" (*Pnz 14,1*), rečeno je *Klal Jisraelu*, cijelom Izraelu. Svaka osoba je mila Hašemu.

Svaka osoba ima sebi svojstvenu vrijednost, bez obzira što drugi mislili o njoj. Naravno, ta unutarnja vrijednost, B-žja prisutnost u čovjeku, stavlja veliku odgovornost da stvori ovaj ogroman potencijal i da sebe učini prikladnom ambalažom za *nešama*.

Zašto onda tražimo od drugih da potvrde našu vrijednost? To je zato što nas *jecer hara* pokušava slomiti da nas navede da se osjetimo manje vrijednima. Talmud kaže da *jecer hara* iz dana u dan jača i pokušava slomiti osobu. Ako uspijet baciti osobu u depresivni osjećaj manje vrijednosti i nedostojnosti, može je paralizirati do te mjere da ne može biti produktivna. Moramo se oduprijeti ovom napadu *jecera hara* i osjećati se dostojnima. Naravno, ne možemo biti nemarni prema našoj obavezi da postanemo ono što možemo biti.

Vrijednost kojom društvo vrednuje ljude lažna je, i nije realno očekivati da ćemo mi promijeniti društvo. Trebamo biti svjesni naše unutarnje vrijednosti i veličine. Trebali bismo svaki dan započeti s pomisli što možemo danas učiniti kako bismo sebe ispunili i trebali bismo biti ponosni na ono što jesmo. ■

Biseri hasidske mudrosti

Trebamo li, iz straha od njene snage, ugasiti vatru mladosti? Nikada! Mi trebamo stalno hrabriti naše mlade: "Vi ste naša nada, naše najvrednije prirodno bogatstvo."

Kroz naše nasljednike, B-g nam je svima dao drugu šansu. Naše nas je društvo, gotovo neprimjetno, uspjelo uvjeriti da će napredak riješiti sve naše životne probleme, ali naša buntovna djeca nas bez uvijanja podsjećaju da trebamo duh više nego što trebamo stvari, da trebamo smisao više nego što trebamo novac.

Zato mi našim mladim muškarcima i ženama moramo reći: "Vi ste živi poput vatre. Ako združite vaš mladalački žar s osjećajem usredotočenosti i hitnosti, vi imate snagu da pokrenete svjetove."

R. Simon Jacobson ■

Neka djela židovskih mistika jasno pokazuju da su oni do većine svojih kabalističkih uvida došli kroz kontemplativnu praksu. Na primjer, u šesnaestom stoljeću je Eleazar Azikri, član kabalističkog kruga Mozesa Kordovera iz Cfata, utvrdio da je *hitbodedut* (izolacija, povlačenje u prirodu) "korisnija za dušu sedam puta više od učenja, te da, u skladu sa svojom snagom i mogućnostima, svaka osoba treba posvetiti koncentraciji i meditaciji jedan dan u tjednu."

R. David A. Cooper ■

U davno doba, kada još nije bilo dobrih putova, s dolaskom sumraka morali ste prekinuti vaše putovanje. U svom prenočištu imali biste vremena za psalme, otvoriti *sefer* (knjigu), dobro se ispričati s drugim ljudima.

U današnje vrijeme možete putovati istim tim putovima danju i noću. Gotovo da nigdje više ne možete pronaći mir.

R. Mendel iz Rimanova ■

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Vossi Katz, Breslov Research Institute:

Zemlja za kojom čeznemo

Zašto je sve u životu tako teško? Zašto život ne može biti lepršav i jednostavan? Postaviti ova pitanja je sasvim normalno i važno. Ako želimo biti malo produhovljeniji mogli bismo nadodati, "kad bi B-g samo poželio poboljšati moj život, ne bi li se ono što želim i za čim žudim lakše ostvarilo?" Umjesto toga, čini se da kad god poželimo napraviti ono što je ispravno ili se u nečemu poboljšati, istog se trenutku sve obruši na nas.

Prije nego li nas je izveo iz Egipta, obećao nam je da će nas izbaviti i dovesti u Obećanu Zemlju, zemlju "u kojoj teče mlijeko i med." Okupljeni u blizini granice Zemlje Izraela, tek par trenutaka udaljeni od ostvarenja kulminacije našeg nevjerojatnog procesa izbavljenja, mi smo poslali izvidnike da prouče prirodu zemlje i njezinih stanovnika.

Oni su na početku iznijeli vrlo pozitivne vijesti: "Došli smo u zemlju u koju ste nas poslali, u njoj teče mlijeko i med, i ovo je njezin urod". No onda su stvari popratile ružan oblik: "Međutim, ljudi koji nastanju-

ju zemlju su moćni, a gradovi su iznimno veliki i utvrđeni, a vidjeli smo i potomke divova "(Brojevi 13,27-28).

U suštini, oni su iznosili istinu. S jedne strane, zemlja je bila upravo onakva kao što je bilo obećano, oni su čak donijeli divovski plod da bi to ilustrirali. No, oni su također bili i vrlo zabrinuti: Kada bi to bila zemlja koja nam je predodređena da ju dobijemo, zašto bi B-g pred nas postavio tako ogromne prepreke? Za ime svijeta, u toj zemlji žive divovi! Kako se uopće možemo nadati da ćemo ju osvojiti? Premda su njihove nominalne primjedbe bile potpuno na mjestu, oni su sasvim pogrešno shvatili istinsku suštinu zemlje Izrael.

Mi Izrael nazivamo *Erec Jisrael*, Zemlja Izrael, ali zbog čega? Ne kažemo Zemlja Amerika ili Zemlja Japan. Postoji dobar razlog za to. Hebrejska riječ *eReC* (zemlja) dolazi od istog korijena kao *RaCon* (želja ili volja). *Erec Jisrael* je izvor pristupanja vlastitoj volji, želji i strasti u životu. I *eReC* i *RaCon* dolaze od korije-

na *RaC* (trčati). Kad netko zasluži da se poveže s *Erec Jisraelom*, njegova vlastita snaga volje može dobiti kri-la. Slatki plodovi zemlje koju Tora toliko hvali predstavljaju duhovnu ljubav i želju koji nas mogu ispuniti na ovom mjestu. Međutim, B-g pred nas prvo postavlja velike prepreke.

Razlog za te prepreke je jednostavan. One nas tjeraju da posegnemo duboko unutar sebe kako bismo otkrili našu unutarnju snagu volje. One nas prisiljavaju da shvatimo koliko jako želimo postići taj krajnji cilj. Poput žene koja čezne za tim da muž pokaže živo zanimanje za nju, B-g želi prisan odnos s nama. Stoga nam On daje različite prilike da pokažemo našu duboku želju za Njim. Razvijanjem svoje najdublje čežnje za Njim, mi poništavamo sebe i sjedinjujemo se s Njegovom Jednošću, na mjestu *Raava d'Raavin*, Volji nad Voljama. Jednom kad dospijemo tamo, spontano nas prožima još veća želja za Njim.

Židovi su stajali gledajući zemlju iz blizine. To je bio trenutak u kojem su mogli izraziti svoje najdublje čežnje da konačno ostvare svoj san. Svrha prepreka bila je da ih potakne da se obrate B-gu sa strašnom, gorućom nadom i željom, kako bi se sjedinili s Njegovom voljom. Zemlja želja postala bi najpoželjnija, njezin duhovni potencijal u potpunosti ostvaren i doživljen. No izvidnici to nisu shvatili, i umjesto toga te su ih prepreke nadvladale.

Dok još jednom čitamo o ovoj tragediji, neka bismo zaslužili da svoje vlastite prepreke vidimo onakvima kakve uistinu jesu, i da pokažemo našu veliku čežnju. Amen! ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: ŠELAH LEHA

Paraša Šelah Leha govori o svakodnevnom izazovima s kojima se susrećemo kada nas doživljaj emocionalne reakcije zaslijepi, pa nas potom natjera da se ponašamo na način koji će proturječiti našim stvarnim interesima.

Paraša pripovijeda o vođama dvanaest plemena Izraela koji su poslani da "izvide zemlju Kanaan" (Brojevi 13,1). Ta priča otvara mnoga pitanja.

Zohar objašnjava da se naš svijet sastoji od dvije snage: muške snage - energije ljubavi, dobrote i dijeljenja, i ženske snage - energije primanja i osude. Jedan od simbola muške snage je Sunce koje uvijek sja, zrači svjetlošću i toplinom, i simbol je neograničenog davanja. Zato se ono uspoređuje s Mošedom, koji se u potpunosti predao svom narodu, te ga vodio četrdeset godina u pustinji. S druge strane tu je Mjesec koji simbolizira žensku snagu, koji nema svoje svjetlo, te je svo njegovo svjetlo odraz sunčeve svjetlosti.

Budući da nemamo svoga vlastitog svjetla, mi, ljudski rod, možemo se usporediti s Mjesecom.

Zohar objašnjava da sve dok su Izraelci lutali pustinjom Mošeova je uloga bila da svjetli i sja. Međutim, od trenutka kada su ušli u Obećanu zemlju nastupilo je njihovo vrijeme da sjaje i to je razlog zašto Moše nije mogao ući s njima, jer dok god sunce sija niti jedno druge tijelo ne može sjati.

U našoj paraši Moše provjerava je li njegov narod spreman sjati, i zato je rečeno "Šelah leha" (leha znači "za tebe"), u jednini, što znači da način na koji je Moše mogao znati da li on može ući u obećanu Zemlju, je da ih

pošalje "da istraže zemlju" ... Ima li kakvog drova ili ne? (Brojevi 13,20) - Trebalo je biti napisano "drveća", no ovo nas je trebalo podučiti da je Moše htio znati da li su se Izraelci mogli povezati sa svijesti Drva života - svijesti koja pripada pobjednicima, ljudima koji su sposobni sjati čak i u najmračnijim trenucima.

Međutim, dok naša paraša počinje riječima "Pošalji neke ljude da obiđu zemlju ...", na kraju je ona poznata kao "paraša o uhodama", a ne o 'turistima' ili 'istraživačima'. Pa, što se dogodilo i promijenilo? Čini se da su od trenutka kada su ušli u zemlju uhode, koji su bili vođe dvanaest plemena, shvatili veličinu zadatka pred kojim su se našli - nastaniti zemlju - i da to ne mogu učiniti sami, i bez Mošea. Zohar također kaže da su možda isto tako shvatili da u novoj situaciji više neće moći zadržati svoje pozicije vođa. I od tog trenutka oni su samo tražili izgovore da se ne uđe u Obećanu zemlju (Slično tome, onoga trenutka kada nam se netko prestane sviđati mi mu počnemo nalaziti mane, čak i u stvarima koje smo do tada voljeli). I to je način na koji su oni od "turista" koji dolaze istražiti i doživjeti novo mjesto postali "špijuni" koji samo žele pronaći nedostatke.

U svakom trenutku svog života mi možemo odlučiti kako ćemo doživljavati putovanje na kojem se nalazimo u B-žjem svijetu. Hoćemo

li imati svijest špijuna (Drvo znanja), tako da tražimo nedostatke i stalno se žalimo, ili ćemo imati svijest turista (Drvo života) - da pokušamo uživati u svakom iskustvu koje doživimo i da iz njega izvučemo najviše što se može. Ako pažljivo pogledamo oko sebe, vidjet ćemo da oni koji imaju svijest turista uspijevaju u životu i postižu materijalna i duhovna ispunjenja, a oni koji imaju svijest špijuna naginju neuspjehu i krive cijeli svijet za to, te uvijek nađu nedostatke u ljudima oko sebe.

Deset špijuna vide sve u Obećanoj zemlji kao dokaz za njihove porazne prognoze, dok su s druge strane Kaleb i Jošua rekli da zemljom "... teče med i mlijeko" (Brojevi 14,8), i ako nas je B-g doveo tako daleko onda se vjerojatno nemamo zbog čega brinuti.

Međutim, pitanje je kako mogu tako različiti pristupi - "zemlja meda i mlijeka", i zemlja koja "proždire one koji u njoj žive" - postojati u isto vrijeme? A odgovor leži u riječima uhoda. Kad su se vratili u tabor oni su rekli: "Vidjeli smo tamo divove (potomci Anaka - diva, potječu od Nefilima). U našim vlastitim očima izgledali smo si poput skakavaca, a tako smo izgledali i njima". Što znači, da nas ljudi oko nas vide onako kako mi sami sebe vidimo.

Velika pouka ove paraše je da imamo izbora i da se trebamo boriti protiv svoje unutarnje "svijesti špijuna". Moramo si neprestano govoriti da gdje god se nalazili, ili s kim god bili, to je Obećana zemlja, zemlja meda i mlijeka, i da upravo tamo možemo pronaći sve što tražimo. ■

Prevela Tamar Buchwald

Iz domaćeg tiska

STUDIJA

Netrpeljivost europskih kršćana prema drugim vjerama

Deutsche Welle, 30.5.2018.

Netom objavljena studija se zapravo bavila vjerskim osjećajima građana zapadne Europe, ali jedan dio tog istraživanja je dospio na naslovnice: upravo kršćani značajno manje žele imati veze s muslimanima i židovima.

Tema istraživanja je zapravo bila odnos građana zapadne Europe prema svojoj vjeri, prije svega kršćanskoj. Nalaz istraživača američkog Pew Research Center (Studija Biti kršćanin u zapadnoj Europi) je osobito zanimljiv u pitanju „vjera je veoma važna u mom svakodnevnom životu“: u zapadnoj Europi se s tom tvrdnjom složilo 14% od oko 24.000 upitanih, u SAD-u ih se složilo 68%. Čak i među nevjernicima, kod Europljana njih 1% još ipak razmišlja o Bogu, u SAD-u je vjera važna čak i za 13% ateista.

No u medijima je mnogo više pozornosti izazvao nalaz kako

su upravo europski kršćani mnogo više netrpeljivi prema pripadnicima drugih vjera. Tako je na pitanje „biste li u svoju obitelj prihvatili nekoga židovske vjere“ u Italiji četvrtina upitanih (25%) odgovorila negativno, u Velikoj Britaniji ih je bilo 23%, u Austriji 21%. I Njemačku nipošto ne može zadovoljiti njezinih 19%, dok na primjer kod Nizozemaca i Norvežana tek njih 3% ne može zamisliti pripadnika židovske vjere u svojoj obitelji.

Antisemitizam je prisutan osobito kod kršćana, makar je broj pripadnika židovske vjere u Njemačkoj upravo simboličan: u zemlji sa preko 82 milijuna stanovnika ih je manje od 100 tisuća.

Prema muslimanima je još gore

...I kada je riječ o općoj netrpeljivosti prema pripadnicima drugih vjera, čini se da što je netko „veći“ kršćanin, manja je ljubav prema bližnjima. Tako se s tvrdnjom kako je „islam u

svom temelju nekompatibilan s našom zemljom i kulturom“ složilo 55% upitanih njemačkih kršćana koji redovito odlaze u crkvu, 45% građana Njemačke koji doduše jesu kršćani, ali u crkvu zalaze rijetko ili gotovo nikad i 32% građana koji se iskazuju kao nevjernici.

...Slučajnim odabirom je telefonom upitano 24.000 građana iz petnaest zemalja zapada Europe i zemalja Skandinavije, Norveške, Švedske i Finske, a istraživači su se trudili da polovica upitanih budu vjernici.

Ispitivanje je provedeno u 15 zemalja zapadne Europe.

Kad se i na vjeronauku „sjedi na ušima“

Već u tom kriteriju teško da će iznenaditi podatak kako se čak 83% Portugalaca izjasnilo kao kršćani i po 80% Talijana, Iraca i Austrijanaca. Ali čak i među Fincima (77%), Švicarcima (75%), Britancima (73%) i Nijemcima (71%) po tom ispitivanju ima više kršćana nego u

Španjolskoj (66%).

No osobito ako se odgovori usporede s američkim ispitivanjem provedenim u SAD-u 2014., vidljivo je da su mnogi europski kršćani to „samo na papiru“. Tako i među kršćanima 64% američkih vjernika ide na misu barem jednom mjesečno, ali samo 31% Europljana. 68% američkih vjernika kaže kako svaki dan moli, a njih 76% vjeruje u Boga s „apsolutnom sigurnošću“, među Europljanima se Stvoritelja svaki dan sjeti jedva 18% vjernika, a samo njih 23% nema nikakvih dvojbi u postojanje Boga.

Ipak, čak i među svim upitanim Europljanima barem većina smatra kako je kršćanstvo osnova njihove nacionalne kulture i kako je „važno“ da su i oni i njegovi preci bili rođeni u zemlji u kojoj žive. No izjava „naša nacija nije savršena, ali je nadmoćnija od drugih“ nailazi na suglasnost čak 21% više aktivnih vjernika nego građana koji ne odlaze redovito u crkvu. ■

Prvi Židov imenovan sucem Vrhovnog suda u SAD-u (1916.)

Povijest.hr, 1.6.2018.

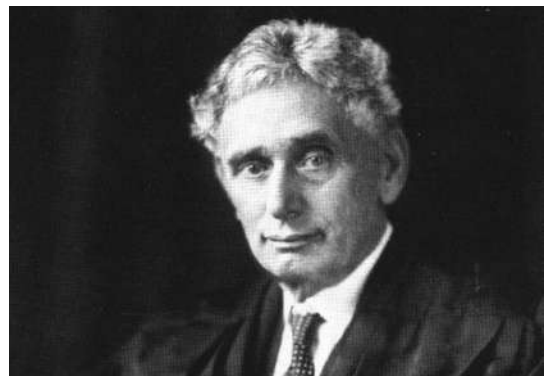
Dana 1. lipnja 1916. postao je sucem Vrhovnog suda u SAD-u Louis Dembitz Brandeis, prvi Židov na toj poziciji. Vrhovni sud SAD-a ima 8 sudaca i zanimljivo je da se oni biraju na doživotni mandat. Funkciju napuštaju samo u slučaju smrti, svojevrijednog umirovljenja ili impeachmenta od strane Kongresa.

Louis Dembitz Brandeis bio je porijeklom iz Češke. Roditelji su mu bili aškenaski Židovi iz Praga (poput poznatog pisca Franza Kafke), koji su emigrirali

u SAD. Brandeis se školovao u SAD-u i završio pravni studij na Harvardu s najvišim prosječnom ocjenom u povijesti tog sveučilišta (njegov rekord je oboren tek 80 godina kasnije). Kao odvjetnik dobio je nadimak pravnički Robin Hood, zbog zauzimanja za niže slojeve društva nasuprot krupnom kapitalu.

Za suca Vrhovnog suda nominirao ga je predsjednik Woodrow Wilson. Brandeis je postao pristalica Cionističkog pokreta, s vremenom napredujući do položaja vodećeg cionista u SAD-u. Na tom se položaju

zlagao za osnivanje nezavisne židovske države. Pred kraj njegovog života u Vrhovnom sudu mu se pridružio još jedan sudac Židov, Benjamin N. Cardozo, sefardskog porijekla. Do danas je ukupno osam osoba židovskog porijekla vršilo službu suca Vrhovnog

suda u SAD-u, od čega ju danas vrše čak troje (Ruth Bader Ginsburg, Stephen Breyer i Elena Kagan). ■